



Fastställt: Instans år-månad-dag §
x

Gäller för:

Dokumentansvarig: Titel

Dnr : **123456**

Nödvattenplan

Bollebygds kommun

Ändringar från KS i gult

Innehållsförteckning

1	Inledning och syfte	3
1.1	När ska nödvattenplanen aktiveras?	3
1.2	Vem kan aktivera nödvattenplanen?	4
2	Definitioner och centrala begrepp	5
3	Lagstiftning och ansvarsfördelning	6
3.1	Relevant lagstiftning och regelverk:	6
3.2	Ansvarsfördelning i kommunen:	6
3.3	De tre grundprinciperna.....	6
3.4	Privatpersoner, fastighetsägare & näringsliv	7
4	Vattenbehov och prioritering	8
4.1	Känsliga abonnenter och samhällsviktiga verksamheter.....	9
5	Kommunikation och information.....	10
6	Övning, uppdatering och revidering.....	10
7	Bilagor (sekretess)	10

1 Inledning och syfte

Syfte

Vid en händelse som innebär att det ordinarie vattenledningsnätet inte kan användas behöver dricksvatten distribueras på annat sätt. Regler och rutiner behöver finnas till för att distribution och prioritering ska ske enligt rättvisa och hållbara metoder. När distributionsavbrott avseende dricksvatten innebär ett längre uppehåll som berör flera individer och verksamheter så kallas den alternativa distributionen av dricksvatten för nödvatten.

Nödvattenplanen tas fram för att säkerställa ett snabbt agerande vid en krissituation. Planen ska tydliggöra prioriteringar gentemot abonnenter samt vilka åtgärder som ska vidtas när nödvattenplanen aktiveras. Bilagorna i planen är vägledande med riktlinjer för att verksamheten ska kunna agera omgående vid en krissituation.

Övergripande mål

Nödvattenplanen avser säkerställa att det finns rutiner och resurser för att möjliggöra distribution av dricksvatten till allmänhet och samhällsviktiga verksamheter trots störningar. Dokumentet avser även verka som ett underlag för agerande vid en kris.

Avgränsningar

Planen ska användas som ett vägledande dokument vid dricksvattenrelaterade kriser och bilagorna har sekretessbelagts för att minimera risken för sabotage som försvårar verkställandet av nödvatten vid aktivering av planen.

Organisation och krisledning

För beslutsvägar och roller, se plan A (sektressbelagd).

1.1 När ska nödvattenplanen aktiveras?

Nödvattenplanen ska aktiveras när det sker eller befaras ske en så pass allvarlig störning i det ordinarie dricksvattennätet att kommunen inte kan garantera dricksvatten av tillräcklig kvalitet eller kvantitet via ordinarie distribution. Exempel på sådana situationer är:

1. Större driftstörning i vattendistribution

Tekniskt haveri, elavbrott, eller annan händelse som gör att vattenverket inte kan producera eller distribuera dricksvatten normalt.

2. Kontaminering eller risk för spridning av smitta

Om en mikrobiologisk, kemisk eller fysikalisk förorening upptäcks eller misstänks i råvattnet eller distributionsnätet.

3. Extrem torka eller vattenbrist

Långvarig brist på råvatten i grundvatten, sjöar och vattendrag kan leda till att det inte går att producera tillräckliga mängder dricksvatten.

4. Sabotage eller hotad vattenförsörjning

Exempelvis vid avsiktliga angrepp på dricksvattensystemet eller andra säkerhetshot.

5. Större olyckor, naturkatastrofer eller krishändelser

Kraftiga översvämningar eller andra naturhändelser som gör att det ordinarie ledningsnätet blir obrukbart eller kraftigt skadat.

Det är beslutsfattare i kommunen som bedömer om läget är så allvarligt att nödvattenplanen ska träda i kraft.

1.2 Vem kan aktivera nödvattenplanen?

- VA-chef
- Förvaltningens eller kommunens krisledningsgrupp

Förslag KS 2026-01-27;

- VA-chef
- Teknik- och serviceförvaltningens krisledningsgrupp

- Kommundirektör, dennes ersättare eller annan utsedd beslutsfattare i kommunens krisledningsgrupp

2 Definitioner och centrala begrepp

Nödvatten

Vatten som tillhandahålls på alternativa sätt när det ordinarie vattenledningsnätet inte fungerar.

Ordinarie vattenledningsnät

Den vanliga infrastrukturen för vatten som används under normala förhållanden.

Samhällsviktig verksamhet

Verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet.

Känsliga abonnenter

Aktörer med särskilda behov vid kris, exempelvis äldreboenden, LSS-boenden eller vårdcentraler.

Krisledningsgrupp

Grupp som leder och samordnar kommunens/förvaltningens insatser vid en kris.

MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap)

Myndighet som jobbar med mål för civilt försvar, totalförsvaret samt skydd mot olyckor och krisberedskap.

VA-huvudman

Den organisation som ansvarar för vattenförsörjning och avloppshantering. I Bollebygds kommun är kommunen VA-huvudman.

3 Lagstiftning och ansvarsfördelning

3.1 Relevant lagstiftning och regelverk:

- **LIVSFS**

Livsmedelsverkets föreskrifter

- Regler och riktlinjer för dricksvattenkvalitet och hantering.

- **LAV**

Lagen om allmänna vattentjänster (2006:412)

- Lag som styr kommunens och fastighetsägares ansvar för vattenförsörjning och avlopp.

- **LEH**

Lagen om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (2006:544)

- Lag som beskriver hur kommuner och regioner ska agera vid omfattande kriser eller katastrofer.

- **ABVA**

Allmänna bestämmelser för användande av allmän VA-anläggning

- Lokala bestämmelser för hur kommunens VA-anläggningar får användas och vilka skyldigheter anslutna abonnenter har.

3.2 Ansvarsfördelning i kommunen:

- Teknik- och servicenämnden är ansvariga för VA-verksamheten.
- Krisledningsgruppen* ansvarar för styrning vid en kris.

**Krisledningsgruppen kan vara antingen teknik- och serviceförvaltningens eller kommunens krisledningsgrupp, beroende på vilken grupp som aktiverats.*

3.3 De tre grundprinciperna

En viktig del i svensk krishantering avseende frågan om ansvar är vad som brukar benämnas de tre grundprinciperna:

Ansvarsprincipen

Den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden behåller ansvaret under en krissituation. Det betyder att den vanliga sjukvården som har hand om vården behåller sitt ansvar även vid en kris, att kommunerna sköter skola och äldreomsorg, och så vidare.

Närhetsprincipen

En kris ska hanteras där den inträffar och av dem som är närmast berörda och ansvariga. Det är alltså i första hand den drabbade kommunen och den aktuella regionen som leder och arbetar med insatsen. Först om de lokala resurserna inte räcker till blir det aktuellt med statliga insatser.

Likhetsprincipen

Under en kris ska verksamheten fungera och skötas, så långt det är möjligt, på liknande sätt och plats som vid normala förhållanden.

3.4 Privatpersoner, fastighetsägare & näringsliv

Allmänna förberedelser för abonnenter

Varje hushåll behöver förbereda sig för kriser av olika slag. När det kommer till vatten så behövs utrustning och utrymme för att kunna hantera en minskad leverans genom att till exempel ha egna, **fyllda** kärl som vattendunkar eller dylikt, tvättservetter, vattenreningstabletter och mat som inte kräver vatten för tillagning. En person räknas ska kunna klara sig utan dricksvatten i en vecka. Mer om tillgång till vatten i kris finns hos [MSB](#), se QR-kod till höger.



Fastighetsägare

Vid begränsad vattentillgång är anslutna fastighetsägare skyldiga att reducera sin förbrukning enligt VA-huvudmannens anvisningar (ABVA 2014). Fastighetsägare

ska även ha rutiner och utrustning för att kunna sköta avloppet i fastigheten med vatten som inte är dricksvatten eller på annat sätt uträtta behov som innebär minskad belastning på spillvattennätet. Rutinerna och utrustningen kan även handla om att ha gjort särskilda förberedelser utifrån behov som påverkas av fastighetsägarens ålder och mobilitet.

Näringslivsverksamhet

Näringslivsverksamhet som bedrivs i kommunen ansvarar för att ha egna rutiner och utrustning för hur verksamheten hanterar ett avbrott i vattenförsörjningen. Om verksamheten som bedrivs är vattenkrävande och/eller har ett brandskydd baserat på trycksatta sprinklers kan en åtgärd till exempel vara att stänga verksamheten till dess att vattenförsörjningen åter fungerar som vanligt, om det inte på annat sätt går att upprätthålla verksamheten och dess brandskydd.

4 Vattenbehov och prioritering

Känsliga abonnenter så som vårdinrättningar, äldreboenden, förskolor/skolor, fjärrvärmeproduktion, med flera kan anses ha större eller specifika behov av dricksvatten. Samhällsviktig verksamhet ska därför prioriteras i frågan om alternativ vattendistribution. Övriga invånare hänvisas att hämta sitt nödvatten vid allmänna hämtningsplatser **i sitt eget kärl**.

Olika nivåer kring behov av nödvatten med hänsyn för krisens art:

Normalt vattenbehov	Cirka 140 liter per dygn och person	
Nödvattenbehovets olika faser	Överlevnadsnivå	3–5 liter per person och dygn
	Grundläggande hygien	10–15 liter per person och dygn i 3 dygn
	Långa kriser	50–100 liter per person och dygn långsiktigt

De olika nivåerna hänvisar till tillåtet vattenuttag under den fas som senast bedömts gälla av krisledningsgruppen.

4.1 Känsliga abonnenter och samhällsviktiga verksamheter

Riktlinjer för samhällsviktig verksamhet

Verksamheten ska:

- Ha planer för att reducera mängden vatten som behövs för att upprätthålla verksamheten.
- Ha alternativa lösningar för sanitet och övrig hygien.
- Underlätta alternativ distribution av vattnet, exempelvis genom att tillhandahålla lämplig avlastningsyta eller en upphöjd plats för kärl.
- Ha tydliga rutiner för att ta emot eller hämta och lagerhålla den mängd vatten som krävs för att kunna upprätthålla verksamheten under minst en dag.

Identifiering av känsliga abonnenter i kommunen

- Äldreboende (inklusive storkök)
- LSS-boenden
- Vårdcentral och folktandvård
- Skola/förskola (inklusive storkök)
- Fjärrvärmeproducent

5 Kommunikation och information

Hemsidan (bollebygd.se) ska kontinuerligt uppdateras och hänvisas till.

Krisledningsgruppen ansvarar för att, tillsammans med **Kommunikatör**, säkerställa att allmänheten är uppdaterad. Även när ingen ny information finns att ge, ska allmänheten uppdateras löpande.

Vid mediakontakt ska krisledningsgruppens medieansvariga delta. Information ska publiceras löpande på kommunens hemsida, och frågor ska i första hand hänvisas dit.

6 Övning, uppdatering och revidering

Kommunen utför regelbundna övningar och utbildningar för att säkerställa att kommunens anställda är förberedda och redo att agera vid en krissituation.

Lärande och utvärdering

Efter varje övning eller kris utvärderas vad som fungerat väl och vad som behöver förbättras.

Fastställande och löpande revidering

VA-enheten ansvarar för årlig revidering av nödvattenplanen. Planen beslutas av kommunfullmäktige men kan vid mindre revideringar antas av teknik- och servicenämnden.

7 Bilagor (sekretess)

Bilagorna syftar till att vägleda verksamheten och främja snabba beslut vid krissituation. Bilagorna uppdateras kontinuerligt av VA-verksamheten. Nedan följer förteckning av bilagorna:

1. **Kartor**, bland annat över var vi ställer ut nödvattentankar, känsliga abonnenter och hämtningsställen.

2. **Rutinindex** för samling av rutiner som gäller vid aktivering och underhåll av nödvattenplanen.
3. **Prioritering och inventering** över känsliga abonnenter, befintliga anläggningars kapacitet, nödvattenresurser (antal tankar, lastväxlarflak, fordon, etcetera), med mera.

Relevanta bilagor ur handlingsplanen i krissituation:

- A. **Kontakt- och larmkedjor** (telefonnummer, e-post, journummer, etcetera).